

Gebed van den molenaar

Het zal 'den mensch' eigen zijn om bepaalde boodschappen, gevoelens of wensen kenbaar te maken en deze dan voor langere tijd (het liefst voor eeuwig) door te geven aan latere generaties. Grotschilderingen in Lascaux in Frankrijk, prachtige (maar ook lelijke) graffiti op schuttingen en muren in de steden, maar ook cupido-wensen, gekerfd in de bast van een boom in het bos, zijn getuigen van deze schijnbare driften. Aan het gezegde "gekken en dwazen schrijven op muren en glazen" wordt veelvuldig voorbij gegaan; in veel gevallen: "gelukkig", zullen we maar zeggen. Maar niet alleen in grotten, steden en bossen komen we gekerfde en geschreven uitingen tegen. O, nee! Ook in onze molens met een veelheid aan ruimte op legeringsbalken, korbelen of zolderhout zien we soms de leukste teksten. Zo meende een molenaar zijn slecht betalende klanten ernstig te moeten waarschuwen met de volgende tekst:

"Hij, die hier komt en niet betaalt
Wordt met de strop omhoog gehaald"

Molen De Vier Winden in Pieterburen wil ons een spiegel voorhouden met de volgende tekst:

"Hier maalt men graan tot stof.
Hier pelt men schil van gerstgraan of
O Mensch! Wil hieruit leeren
Dat gij ook eens tot stof zult wederkeeren."

Maar toen ik de 'Beede van den Moolenaar' tegenkwam, vroeg ik me af welke diepe gevoelens en/of angsten aan dit gebed ten grondslag hebben gelegen. Als medewerker aan de brochure 'Koren- en pelmolens in de gemeente Oldambt' dat door het Cultuurhistorisch Centrum is uitgegeven had ik het voorrecht een (mogelijk) antwoord op deze vraag te vinden.

Een zekere Buurma, landbouwer in Nieuwolda, liet in 1854 een windkorenmolen aan de Grintweg in Winschoten bouwen. Daartoe werd een standerdmolen aan de Langestraat afgebroken en verkocht naar Wedde. Helaas bracht de nieuwe molen (de latere Molen Berg) de familie Buurma weinig geluk. Kort na de oplevering overleed Buurma en 2 maanden daarna sloeg de bliksem in de molen. Eén van de wieken werd verbrij-

zeld en raakte beide zoons en een knecht van de weduwe Buurma. De 17-jarige zoon werd dodelijk getroffen en de 2e zoon (een kleuter van 4) bleef levenslang invalide. Hij stierf op hoge leeftijd in het armenhuis te Winschoten. Over het lot van de knecht wordt met geen woord gerept.

Enkele jaren daarna werd de molen verkocht aan J.J. Mulder. Deze eigenaar ontplooidde meer activiteiten in en om de molen. Zo begon hij met behulp van stoommachines een brikettenfabriek en een houtskoolbranderij. Ook begon hij een schorsmalerij. Gemalen eikenschors (eek) werd gebruikt in leerlooierijen. De 'eeksteen' werd bij de restauratie in 1977 gevonden buiten de molen en is verkocht aan Mulder Pot in Kropswolde.

De rampspoed, die zich over de familie Buurma voltrok is wellicht de aanleiding geweest om bescherming te vragen door middel van de 'Beede'.

Het heeft helaas niet mogen baten. Molenaar Mulder kwam door een val in de molen om het leven. Het bedrijf werd daarna verkocht aan Willem Berg, waarna de molen sindsdien als Molen Berg te boek staat. Berg bleef de windenergie trouw door de molen te moderniseren met Engels kruiwerk, stroomlijnneuzen met remkleppen en zelfzwiching.

Het is niet duidelijk of de foto uit dezelfde tijd dateert als de 'Beede'. In 1957 kocht de gemeente Winschoten het bedrijf ter wille van de nieuw aan te leggen Molenweg. De boerderij werd hiertoe afgebroken. De molen bleef gelukkig gespaard. Maar of de 'Beede' hiertoe heeft bijgedragen?

De tekst is ontleend aan een uitgave van het CHC te Winschoten, die de brochure 'Koren- en pelmolens in de gemeente Oldambt' in opdracht van deze gemeente heeft uitgegeven.

Het boekje geeft een uitgebreid overzicht van het molenleven op de koren- en pelmolens in de gemeente en geeft een historisch overzicht van de molens Berg, Dijkstra en Edens te Winschoten en Udemas molen te Ganzedijk. Deze 40 pagina's omvattende brochure is tegen betaling van € 5.- te verkrijgen bij de betreffende molens.



Bede van den Molenaar


*Een groot wonder is Gods magt
Door Uw gunst drijft de Molen dag en nacht
Laat Uw Zegen, o Hemelheer, neederdalen
Opdat wij 't kostbaar graan doen vermalen*

*Wil de Molten van Jan Mulder aan uw zorg verbinden
Bewaar hem voor de felle Winden
Voor ramspoed en bliksemghichten
Die Winschoot treffen en 't kooeren te gronde righen
Maar dat Uw Liefde onze Molten en Boerderij bewaar
Uw Zegen van vrouw en kinder en de eigenaar.*

Bede van den Molenaar

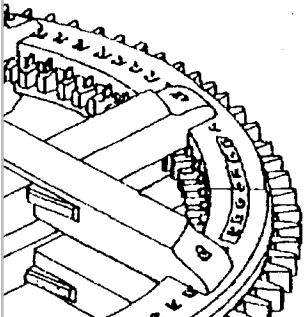
*Een groot wonder is Gods magt
Door Uw gunst drijft de molen dag en nacht
Laat Uw zegen, o Hemelheer, neederdalen
Opdat wij 't kostbaar graan doen vermalen*

*Wil de moolen van Jan Mulder aan uw zorg verbinden
Bewaar hem voor de felle winden
Voor ramspoed en bliksemghichten
Die Winschoot treffen en 't kooeren te gronde righen
Maar dat Uw liefde onze molen en boerderij bewaar
Uw zegen van vrouw en kinder en de eigenaar.*



**Aannemers-Restauratie &
Molenaarsbedrijf**
Molema
V.O.F.

Provincialeweg 4a, 9677 TW Heiligerlee. +0031(0)597 - 591660
info@molemavof.nl www.molemavof.nl



Mulder Pot - Kropswolde

KORENMOLEN **De Hoop**

Woldweg 70, Kropswolde.

Voor de zelfbakkers(sters):

- volkorenmeel
- tarwemeel
- viergranenmeel
- pannenkookmeel
- boekweitmeel

Openingstijden:

Donderdag en vrijdag 10.00-17.00 uur
Zaterdag 10.00-16.00 uur

Molenaar J.J. Pot
Telefoon (0598) 39 49 53